

KLINKERS EN KLANKEN

dei ve èn 't GD nie gebreike

U kèmt toch stillekesoan èn gebreik. dus, bus,
dus = dis, zoedis, dun = din, de schup = de sjèp
de hut = de hèt, de mus = de mès, 'n muts = 'n pots
het stuk = 't stèk, terug = trèg, geluk = gelèk

EU de deur = de dier, de geur = de geer, het jeukt =
't jieëkt, 'n deuk = 'n nèts, veulen = vieële,
deugniet = deegeniet, kleur = kleer, beuk = biek

UI het huis = het hous, muis = mous, kruid= krout
muil = moul, de kuip = koup, buigen = bèege,
kruipen = kroupe, suiker = sókker, sputen = speete
druipen = drèppe, snuiven = snóffe

UU Het bestuur = het bestier, de muur = de moer,
vuur = vier, gebuur = geboer, de shuur = de sjier
schuren = sjoere, puur = zeiver, duur = dier (prijs)
het duurt = het doert,

Letters dei ver èn 't Gènker nie gebreike.

Q quartet= kwartèt, quad = kwad, quiz = kwis, quint = kwint

C citroen = sietroen, cirkel = sirkel; citer= sieter,
casino = kazieno, cacao = kakao, cactus kaktis,

SCH school = sjool; schoen = sjoehn, schoon = sjoen
schaal = sjoal sjrijve, sjijne, sjèlle

Maer: **lache, ich en dich, och, rech, stechele**

KLINKERS EN KLANKEN

I EU De klankverandering (umlaut)

nieuw = nouw, opnieuw = oppernouw- opnouw,
vanhaer, nieuwjaar = noujoor, nouwjoor,
noujerskoart, noujersdoag

EEU Ooch wier dèèn umlaut = (oemlout in GD)

een eeuw = 'n iew, de leeuw = de liew,
'n eeuwigheid = iewighèds, de sneeuw = de snie
het sneeuwt = het sneit, schreeuwen = sjriehve - .
kèèke, geeuwen = goape, 'n spreeuw = 'n spriew,

Dei doffe, stemloze -E- 'n 'e' zonner klank.

Ve hiere ze èn: lidw. de, het, een. ge, je, ze, we, te, ste
ter, ten, weglatingssteken in 't, m'n, m'ne, d'ne, d'n, 'r= hij
m'nen hond, m'n kat, d'n hous, kèmter, hitter, dènkste
Het achtervoegsel -lijk- = 'lek' mèt doffe 'e'

dagelijks = doageleks, eerlijk = ierlek, smakelijk =
smoakelek, gemakkelijk = gemekkelek. , dèè 'lijk' as
lèste lèttergreepp = -lek- dof.

*Als in meerlettergrepige woorden de 'e' de klemtoon heeft, '(bed, strek, vet) zijn al de andere 'e's doffe klank.
vb. gemekkelek, verèkketig, hèbbelek*

Als een andere klinker-klank de klemtoon heeft, zijn al de andere 'e's' dof.

gevoarlek, verzoamelinge, onvergèèfelek
betrekkelek, verankere akkermeneke (kwikstaart)
Begin van 'n zin: 't Is..., 't Kan.... (hoofdletter !)

KLINKERS EN KLANKEN

OANVÈLLING; DE DOFFE '-E-'KLANK DE TOONLOZE '-E-' KLANK

Ve hiere dèè èn: het, de, bèè-ter, voa-der, ge-wier

1- **èn het achtervoegsel -ijk = lek**

gemekke-lek, gevoar-lek, droag-lek, doageleks
gemeen-lek, droag-lek, lil-lek, vrinde-lek

2- **as lèste lètter èn 'n lèttergreet**

be-lóng, be-naad, be-speete, fe-brik, fe-noal, fe-mielie,
ge-wicht, ke-mers, ke-noal, ke-boal, me-nier, se-pap,
sje-mik, ve-kansie, ve-liehs, se-siehs, zje-nant,

3- **èn -ver, -ter, -ker, -ner, -ker, -per**

ver-aanere, ver-minnere, ver-drènke, ver-lótte, ver-bij
bèè-ter, groe-ter, wit-ter, loa-ter, kor-ter, hee-ter
klinker, sókker, dik-ker, sprèè-ker, lek-ker, staer-ker
klee-ner, aa-ners, roo-ker, drèk-ker, im-ker
proeë-per, stree-per, per-tij, per-missie, per-pleks
koa-mer, jómmer, ie-mer, met-ser, las-ser, pat-ser

4- **As lèste lètter (meervoud)**

haas-e, zokk-e, konn-e, hinn-e, pool-e, brókk-e,
hèbb-e, koeëm-e, sprènge, hoale, lèève, brikke,
stekke, plekke, trèkke, roepe, zènge, korte, lange

5- **Nog iet....**

ieëzel, kieëning, nieëge, vlieëgel, ge nieëge,
goeën, stoeën, bèèë, kraeë, brieënde vieëgelkes

Maer, geen -- treema) op 'nen twieklank
knoeie,; broeie, vloaie, ploeien, rooie,
'ne aaën ieëzel, 'n aa kat, kleen kènner
e lee vaerke, 'ne witten dók, e wit kleed, witte pèèrd